

УДК 811.161.2:81'371(030)

Морзе Наталія Вікторівна

доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України,
проректор з інформатизації навчально-наукової та управлінської діяльності
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна
n.morze@kubg.edu.ua

Варченко-Троценко Лілія Олександрівна

науковий співробітник НДЛ інформатизації освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна
l.varchenko@kubg.edu.ua

Е-ПОРТФОЛІО ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Анотація. Одним із показників якості вищої освіти є відкритість і прозорість результатів всіх видів діяльності університету, зокрема результатів навчально-наукової роботи кожного викладача. Тому сучасне електронне освітнє середовище університету має передбачати відкриту децентралізовану складову, що міститиме власну веб-сторінку кожного учасника освітнього процесу з якісними і кількісними показниками їх освітньої діяльності – е-портфоліо. До показників е-портфоліо мають входити ті, які є пріоритетними для розвитку університету і відповідають показникам провідних світових і державних рейтингів вищів. Існують різні шляхи створення і заповнення е-портфоліо науково-педагогічних працівників. Одним з них, що застосовується в Київському університеті імені Бориса Грінченка, є використання wiki-технології, яка забезпечує відкритість і прозорість результатів діяльності викладача, кожного структурного підрозділу й університету в цілому.

Ключові слова: е-портфоліо; електронне освітнє середовище університету; репозиторій, Вікі-портал; wiki-технологія; рейтинг.

1. ВСТУП

Сучасне суспільство акцентує увагу на якості в усьому, у тому числі і в освіті – протягом останніх років у різних країнах світу почали розроблятися і широко застосовуватися різноманітні методології і підходи до визначення рейтингів університетів. Рейтинги також відіграють важливу роль у процесі вибору абітурієнтами і їхніми батьками ВНЗ для навчання.

Останній часом в Україні використовуються такі рейтинги вищих навчальних закладів:

"ТОП-200 Україна" – у рейтингу діяльність вищих навчальних закладів оцінюється за допомогою агрегованого показника (інтегрального індексу), який формується на підставі індикаторів прямого вимірювання (80%), експертної оцінки якості підготовки випускників ВНЗ представниками роботодавців та академічного співтовариства (15%), а також з використанням міжнародних науко-метричних і веб-метричних даних (5%) [25].

Рейтинг "Scopus" базується на показниках бази даних наукових публікацій Scopus, що є інструментом для відстеження цитування наукових статей, що публікуються науковцями університету у наукових виданнях. У рейтинговій таблиці вищі навчальні заклади України ранжуються за індексом Гірша – кількісним показником, що базується на кількості наукових публікацій і кількості цитувань цих публікацій [24].

Міжнародний рейтинг "Webometrics" – світовий рейтинг відкритих ресурсів університетів, що враховує кількість проіндексованих пошуковими системами сторінок

сайту вузу, зовнішні посилання на нього, цитування ресурсів, у тому числі наукових публікацій, їх якість та доступність. Рейтинг "Webometrics" публікується двічі на рік [22] і враховує такі основні показники, як присутність (Presence), вплив (Impact), відкритість (Openness) та висока якість (Excellence). Цей рейтинг вважається найбільш ефективним інструментом порівняльного оцінювання якості освітньої діяльності у відповідно із загально визначеними світовими критеріями.

Як вихідні дані для складання консолідованого рейтингу вищих навчальних закладів України використані найбільш авторитетні серед експертів і засобів масової інформації національні і міжнародні рейтинги вузів України: "Топ-200 Україна", "Scopus" та "Webometrics", узагальнений рейтинг підсумовує рейтингові місця вузів [16]. До рейтингів входять показники освітньої діяльності як всього педагогічного колективу університету та окремих професорів, доцентів, аспірантів та студентів.

Завдяки рейтингам, зважена і максимально повна інформація про навчальний заклад стає відкритою і доступною для суспільства.

Постановка проблеми. У свою чергу, важливими для забезпечення відкритості і прозорості навчально-наукової діяльності науково-педагогічних працівників (НПП) університету, а, отже, і забезпечення якості його освітньої діяльності, є внутрішні рейтинги в кожному університеті, адже вони активізують конкуренцію між науково-педагогічними працівниками і забезпечують прозорість оцінювання результатів основних видів їх діяльності.

У час широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах діяльності людини, коли навчальні заклади вищої освіти намагаються створювати відкрите електронне освітнє середовище, до якого вільно мають доступ у будь-який час і з будь якого місця як ті, хто навчається, так і ті, хто навчає та керує освітнім процесом, традиційні паперові інструменти підведення підсумків освітньої діяльності освітян і освітніх установ є застарілими і не дозволяють швидко відкрито і прозоро відображати показники якості (внутрішні і зовнішні) навчально-наукової діяльності сучасних університетів. Саме тому перед університетами постає проблема створити автоматизовану систему, яка може вмотивувати НПП бути активними в освітній діяльності й відповідати тим вимогам до їх діяльності, позитивні результати якої впливали би на рейтинги університету. Головним завданням наразі лишається забезпечення об'єктивності й відкритості діяльності університетів.

Тому сучасне електронне освітнє середовище університету має передбачати відкриту децентралізовану складову, що буде містити веб-сторінку кожного учасника освітнього процесу з якісними і кількісними показниками їх освітньої діяльності – е-портфолію, які викладачі мають заповнювати й оновлювати самостійно і систематично. Важливо, щоб е-портфолію було відкритим і до нього мали доступ не лише автор, а й студенти, колеги та вся освітня спільнота, тобто е-портфолію має знаходитися у відкритому доступі в мережі Інтернет.

Існують різні шляхи створення і заповнення е-портфолію науково-педагогічних працівників. Одним з них є використання вікі-технології, яка забезпечує відкритість і прозорість результатів діяльності викладача, кожного структурного підрозділу та університету в цілому. Завданням нашого дослідження було розробити на основі е-портфолію модель автоматизованої системи для здійснення моніторингу освітньої діяльності науково-педагогічних працівників університету, його структурних підрозділів та отримання внутрішнього рейтингу викладачів і науковців університету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідея створення і використання портфолію в освіті виникла в 70-х рр. ХХ ст. у США і швидко стала популярною в Канаді, Західній Європі, Японії, а на початку ХХІ ст. – в Україні. Вперше ідея викладацького портфолію (оригінальна назва "дос'є викладача") з'явилася саме в

Канаді і була результатом спільних зусиль членів Канадської асоціації університетських викладачів (The Canadian Association of the University Teachers). Підходи до визначення поняття «портфоліо», теоретичні засади та основні типи описані в роботах Л. Баранникова, Н. Гальскової, Г. Голуб, Т. Новикової, Є. Полат, О. Прутченкова, О. Федотової, М. Вонакотта, До Воуерса, Б. Літтла, А. Лоуренсена та інших. Дослідженням питання використання портфоліо в освітньому процесі займалися такі вчені, як В. Булгакова, В. Загвоздкін, І. Калмикова, О. Карпюк, Т. Новикова, М. Пінська, Е. Федотової, Л. Нечипорук, Л. Савчук, Ю. Романенко, К. Осадча, С. Лисенко, А. Колесник та ін. Іноземний досвід впровадження портфоліо висвітлено в роботах Р. Андерсона та Л. Демюлле, Б. Барнетт, Д. Литл та Р. Перклова, Р. Фарр, Б. Тон, Л. Хассалла та інших.

Шляхи практичного впровадження внутрішнього рейтингу університетів широко відображені в діяльності Національного університету біоресурсів та природокористування України, Сумського державного університету та інших. Розроблена в НУБіП України методика (рис. 1.) визначення рейтингу суб'єктів діяльності (автор методики – Шостак А. В. [23]) дозволяє оцінити якість навчально-виховного процесу за допомогою кількісних показників (критеріїв), ця методика враховує такі види діяльності – навчальна і наукова робота, упровадження, науково-методична, культурно-виховна робота та особливі досягнення.

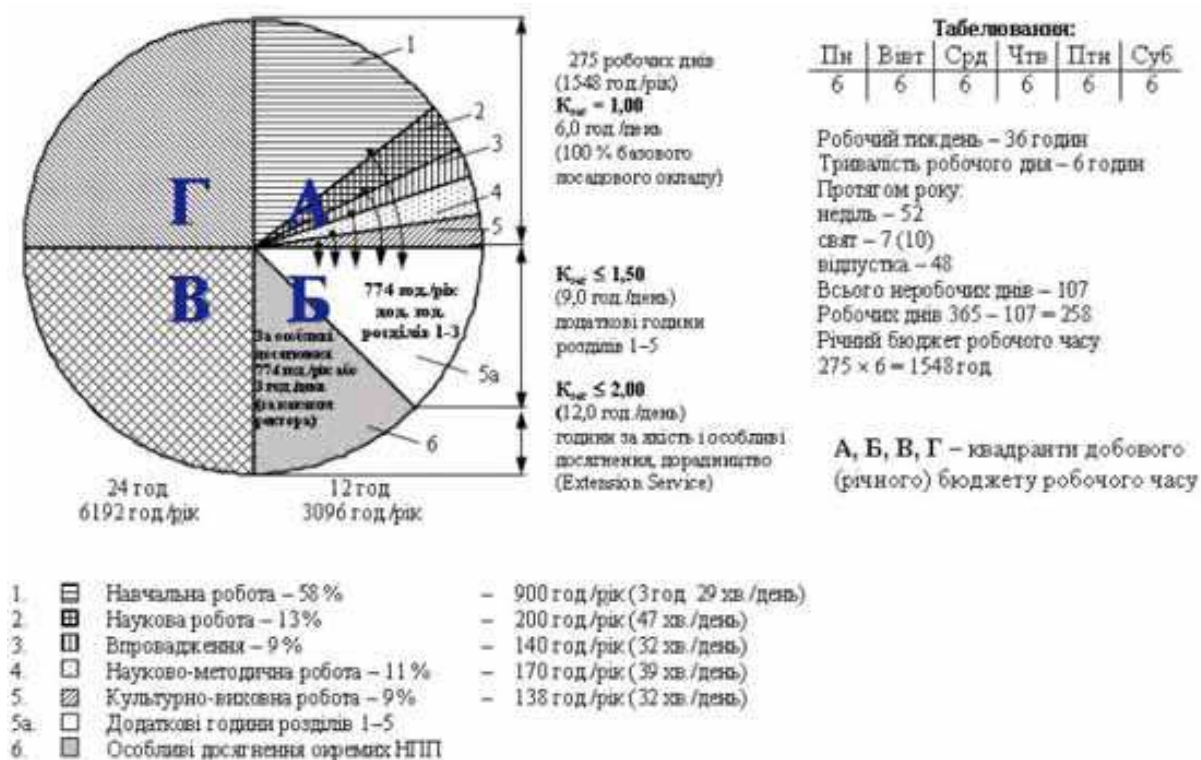

Рис. 1. Розрахунок норм часу за видами робіт для НПП НУБіП України.

Адміністрація Сумського державного університету велику увагу приділяє саме науковій діяльності НПП. «Наукова рада зазначає, що в умовах підвищеної конкуренції у науково-освітньому просторі міжнародні рейтинги є сучасним інструментом прийняття рішень ключовими особами науково-освітнього процесу (державних органів, грантодавців, міжнародних партнерів, викладачів, науковців, студентів, абітурієнтів тощо) і, як наслідок, інструментом побудови внутрішнього університетського менеджменту. Особливе місце в усіх провідних рейтингах (QS,

Thomson Reuters, Webometrics, U-Multirank, «Топ-200 Україна», Експерт РА, URAN тощо) займають індикатори наукової діяльності» [26].

Системи внутрішніх рейтингів використовують провідні світові університети, наприклад, у Гарвардському університеті викладачів, що набрали в рейтингу більше ніж 4.5 балів або більше, за 5-ти бальною шкалою – нагороджують відповідними сертифікатами за педагогічну майстерність тощо [3]. Такі рейтинги – Q Evaluations, проводяться після завершення кожного семестру Committee on Undergraduate Education [6].

Попри внутрішні рейтинги університетів останнім часом обговорюється проблема створення й оприлюднення результатів освітньої діяльності викладача і студента. Прикладом відкритого персонального портфолію сучасного науковця є е-портфолію експерта ЮНЕСКО Піта Комерса – він у своєму портфолію приділяє увагу проектам зі студентами, професійним напрацюванням і власній біографії [17], генерального директора АПТУ Юрія Пероганича, який представляє на своїй сторінці кредо, наукові і професійні інтереси й публікації [21]. Цікавим прикладом портфолію є сайт Людмили Рождественської [19], у якому вона описує різні аспекти професійного життя – власний досвід, напрацювання, хобі та ін.

Відкрите е-портфолію відіграє важливу роль для особистості, дозволяє проаналізувати й узагальнити власний професійний доробок, відобразити динаміку професійного розвитку; представити досвід своєї роботи повно й ефективно. Переваги використання е-портфолію для організації – фіксування змін за певний період, відображення результатів діяльності, виявлення кількісних і якісних індивідуальних досягнень.

Метою статті є опис моделі е-портфолію НПП як можливого інструменту вимірювання результатів їх діяльності й автоматизованого формування внутрішнього рейтингу університету. Дослідження можливості використання викладачем Вікі-порталу як сервісу, що дозволяє швидко створити портфолію, а в подальшому його наповнювати, робити всю освітню діяльність науково-педагогічних працівників відкритою і прозорою для студентів, колег, адміністрації, абітурієнтів та інших університетів і освітніх установ.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти (ENQA) запропоновано стандарти визначення якості вищої освіти: внутрішні і зовнішні [7], що створені на основі досвіду оцінювання якості освіти у країнах Західної Європи. Стандарти щодо внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах стосуються таких напрямів їх діяльності:

- політика закладу і процедури забезпечення якості;
- затвердження, моніторинг і періодичний перегляд програм і дипломів;
- оцінювання студентів;
- забезпечення якості викладацького складу;
- навчальні ресурси і підтримка студентів;
- інформаційні системи;
- публічність інформації.

Зазначені стандарти і рекомендації задають єдиний європейський формат до систем забезпечення якості і створення єдиного європейського освітнього простору. Україна є учасницею такого простору, тому вищі навчальні заклади мають впроваджувати зазначені стандарти, про що окремо зазначено у Законі України про вищу освіту [10].

Розглянемо детальніше проблему забезпечення якості викладацького складу і визначимо інструменти вимірювання результатів діяльності викладача сучасного вишу. Документи Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти стверджують, що ВНЗ повинні мати певні процедури і критерії, які б засвідчували, що викладачі, які працюють із студентами, мають відповідну кваліфікацію і високий фаховий рівень для здійснення своїх компетенцій. Ці процедури і критерії, за якими здійснюється перевірка, мають бути у відкритому просторі. Для того щоб **«вони мали доступ до інформації про те, як інші оцінюють їхню роботу»**, університети повинні використовувати такі **«процедури відбору та призначення на посаду, які дозволяють пересвідчитись у тому, що викладач обов'язково має щонайменше базовий рівень компетентності»**. Університет має створювати всі умови для ефективної діяльності науково-педагогічних працівників і їх прозорого і відкритого оцінювання і студентами та педагогічною спільнотою.

До показників оцінювання якості викладацького складу можна віднести результати:

- анкетування викладачів;
- опитування студентів «викладач очима студентів»;
- відкриті звіти викладачів, кафедр, інститутів;
- підвищення кваліфікації викладачів;
- рейтингові показники освітньої діяльності викладачів тощо.

Інструментом вимірювання якості викладацької складу через оцінювання кількісних і якісних показників діяльності викладачів може бути електронне портфоліо.

Під час визначення структури портфоліо було враховано європейські стандарти забезпечення якості вищої освіти і методики формування цих рейтингів, статті Законів України «Про вищу освіту» [10] та «Про наукову і науково-технічну діяльність» [11].

Існують різні тлумачення поняття «портфоліо» і різні варіації його структури. Сформулюємо узагальнене визначення: портфоліо – це «візитівка» викладача, що містить дані про різні аспекти його освітньої діяльності, відомості про наукову роботу, професійний розвиток, навчальну діяльність та персональні дані. Е-портфоліо – це портфоліо викладача, створене на основі електронних ресурсів. Залежно від мети створення портфоліо визначається його структура. Припустимо, що якщо портфоліо є інструментом вимірювання результатів діяльності викладача, то в ньому мають відобразитися всі ті аспекти діяльності викладача, що впливають на показники університету за участі у провідних світових і державних рейтингах.

Зміст е-портфоліо можна поділити на такі складові:

- особисті дані;
- науково-дослідна діяльність;
- викладацька діяльність;
- професійний розвиток.

Кількісними показниками якості освітньої діяльності викладача можуть бути: середній бал оцінки викладацької діяльності студентами, друковані й електронні наукові публікації, участь у міжнародних і державних науково-дослідних проектах, наукових конференціях, отримання індивідуальних грантів з мобільності, керівництво аспірантами і захист дисертаційних досліджень, підготовка студентів для результативної участі у предметних олімпіадах і міжнародних конкурсах, створення електронних навчальних курсів і їх сертифікація тощо. Якісними показниками будуть: професійне стажування, підвищення кваліфікації, наукова школа, відгуки колег, використання сертифікованих електронних навчальних курсів тощо.

Такі показники формують цілісне подання освітньої діяльності викладача. Застосування системи е-портфоліо дозволяє викладачеві систематично збирати і

швидко оновлювати дані про себе, перевіряти правильність і коректність даних, які заповнюються автоматизовано з відповідних реєстрів, проводити рефлексію власної діяльності, порівняти себе із своїми колегами, представити себе і свої здобутки в мережі Інтернет тощо.

Для відображення результатів своєї освітньої діяльності викладач формує е-портфоліо у відкритому освітньому просторі університету, у свою чергу представники адміністрації, колеги, студенти та абітурієнти можуть в будь-який час ознайомлюватись з даними е-портфоліо, відслідкувати професійне зростання викладача, його успіхи протягом кількох років, отримати статистику щодо освітньої діяльності кожної кафедри і факультету. Такий постійний відкритий моніторинг усіх учасників освітнього процесу сучасного університету сприяє не лише прозорості діяльності всього університету, а й підвищенню показників якості його діяльності і рейтингових показників, що використовуються в державних і світових рейтингах.

Е-портфоліо має формуватися на основі використання складових електронного освітнього середовища університету, яке системно відображає діяльність університету в цілому і враховує всі види діяльності сучасного університету. Структура електронного освітнього середовища визначається потребами вищого навчального закладу. Зокрема Київський університет імені Бориса Грінченка обґрунтував і спроектував таку модель електронного освітнього середовища університету, що складається з централізованих і децентралізованих складових, які заповнюються всіма учасниками освітнього процесу.

Платформою, призначеною для реалізації освітніх технологій, орієнтованих на активну діяльність студентів і викладачів, усіх учасників навчально-виховного процесу є Вікі-портал, що також дає змогу розмістити відкрите е-портфоліо (рис. 2).

Рис. 2. Зв'язок складових е-портфоліо зі складовими електронного освітнього середовища університету і відповідними показниками стандартів внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості

До централізованої складової електронного освітнього середовища можна віднести LMS Moodle, у якій зберігаються створені викладачами електронні навчальні курси, статистика їх використання студентами, результати оцінювання студентами та колегами якості підготовлених електронних навчальних матеріалів тощо. Ця складова

середовища є закритою, але зазначені показники подаються системою автоматизовано і враховуються у показниках е-портфоліо, який є системою накопичення показників освітньої діяльності викладача і формування його рейтингових показників. Такий відкритий сайт із системою накопичення показників результатів освітньої діяльності частково заповнюється викладачем, а частково формується автоматично відповідно до заповненням ним інших централізованих і децентралізованих складових електронного освітнього середовища. До централізованої складової відноситься LMS Moodle, реєстри: міжнародних дослідницьких проектів, зареєстрованих в університеті; переможців міжнародних студентських олімпіад і їх керівників, отриманих грантів на здійснення мобільності, оцінювання студентами навчальної діяльності викладача тощо. Децентралізовані дані містять інституційний репозиторій, Вікі-портал, де відображаються сертифікати підвищення кваліфікації викладачів і решта об'єктивних даних; профіль викладача в науко-метричних базах даних (Scopus, Web of Science) і в Google Scholar, що містить індекс цитування наукових праць викладача й індекс Гірша його робіт, електронні видання тощо (рис. 3.).

Рис. 3. Створення і розвиток електронного освітнього середовища Університету

3. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Для спрощення процесу заповнення електронного портфоліо було розроблено спеціальну автоматизовану систему (<http://e-portfolio.kubg.edu.ua>) (рис. 4.). Особливість даної системи полягає в тому, що вона має систему автоматичної взаємодії з іншими складовими електронного освітнього середовища університету. Дані автоматично переносяться з інституційного репозиторію, реєстрів та Google академії – тобто викладачу не потрібно виконувати зайвої роботи – дублювати дані самостійно

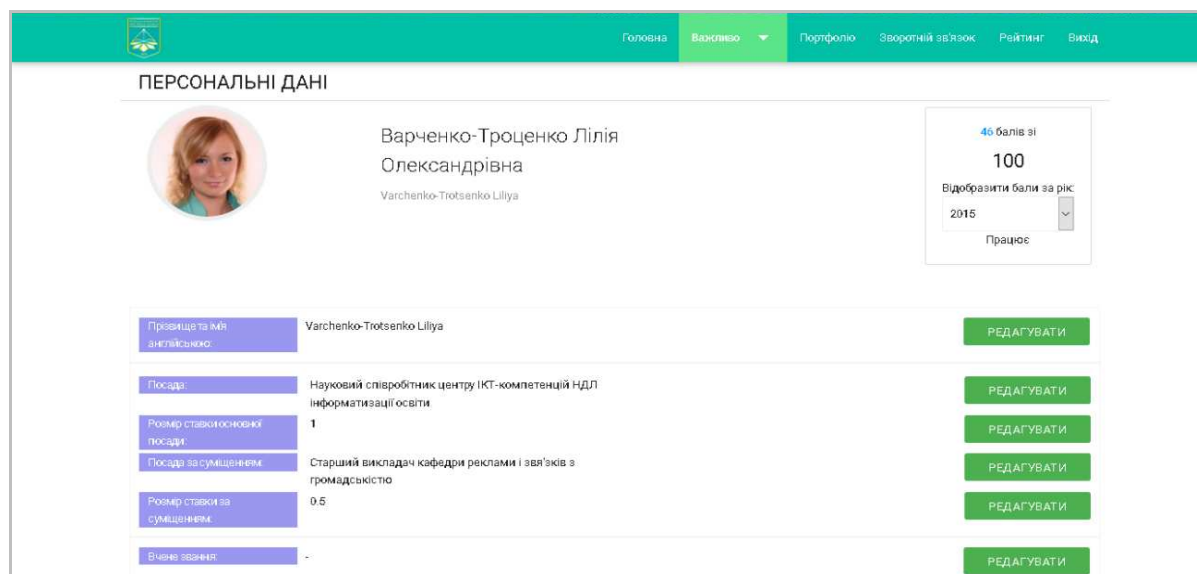

Рис. 4 Сторінка викладача в системі «Е-портфоліо»

Модель заповнення портфоліо наведена нижче (рис. 5.). НПП до заповнення е-портфоліо потрібно всі наукові публікації розмістити в інституційному репозиторії відповідно існуючих типологій [13]. Після цього в системі е-портфоліо потрібно лише оновити відповідні таблиці – система автоматично згенерує дані. Також дані автоматичного генеруються з реєстрів сертифікованих ЕНК, робочих програм, участі студентів у наукових конкурсах, олімпіадах тощо. Дані до таблиці індексу цитування Google академії НПП додає самостійно, після цього вони відправляються адміністратору на перевірку – після погодження відображаються у відповідній таблиці. Частина таблиць заповнюється НПП особисто – персональні дані та ін.

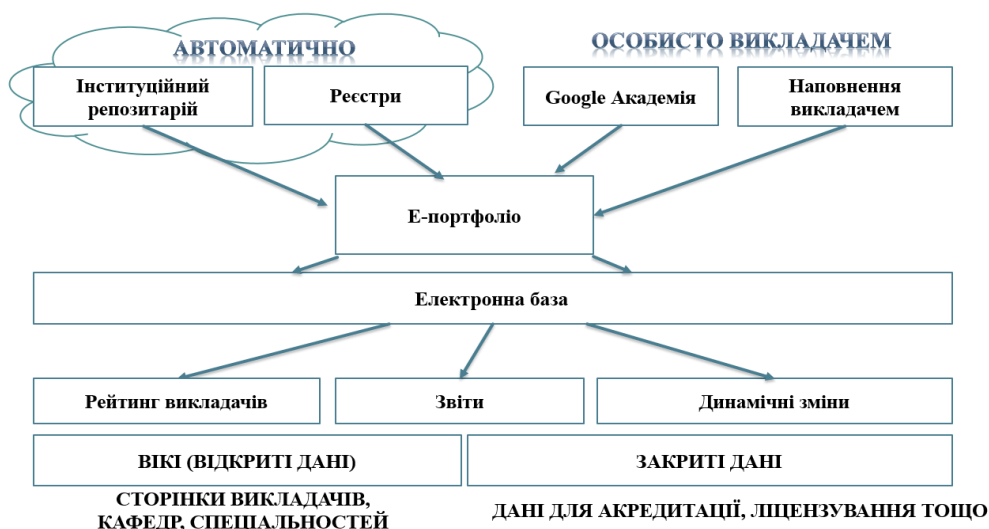

Рис. 5. «Модель е-портфоліо»

Структура портфоліо наведена на рис. 6.

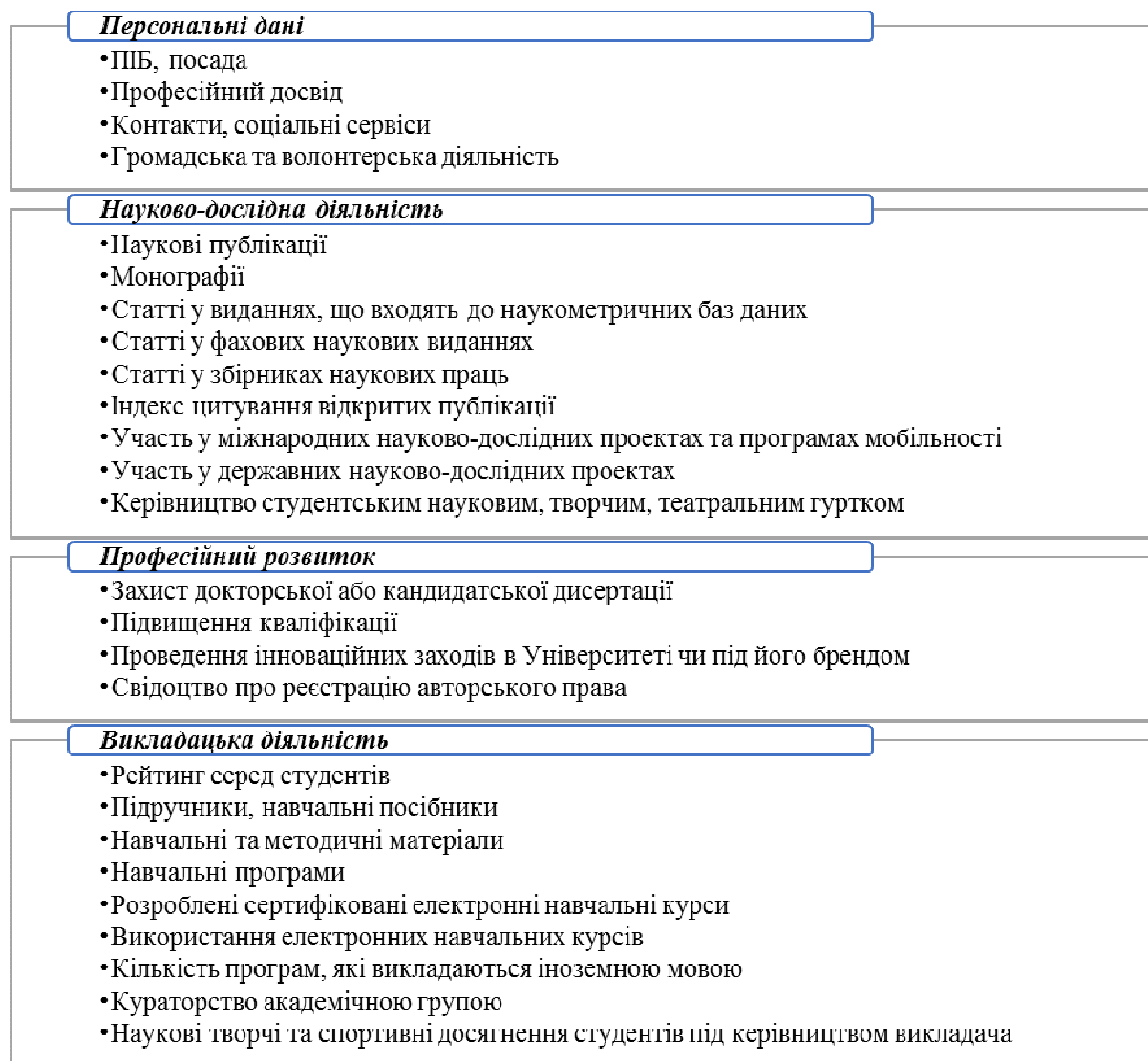

Рис. 6. Структура портфоліо НПП Київського університету імені Бориса Грінченка

4. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Після внесення даних у власне портфоліо викладач має можливість автоматичного експортування відомостей на Вікі-портал Київського університету імені Бориса Грінченка (<http://wiki.kubg.edu.ua>). Вікі-портал функціонує на wiki-руші і дозволяє формувати сторінки з використання wiki-технології. Використовуючи цю технологію, можна без будь-яких зусиль розміщувати різноманітні освітні веб-ресурси, обмінюватись думками, повторно використовувати розміщені дані, створювати спільні напрацювання. Ця технологія дозволяє вставляти зображення, опитування на відео, аудіо, карти знань та інші ресурси, створювати категорії для зручності. **Зазначимо переваги використання wiki-технології для відображення портфоліо НПП:**

- **відкритість даних**, усі сторінки відкриті ззовні – студенти, адміністрація та колеги можуть переглянути про викладачів, які їх цікавлять;
- **вплив на показники рейтингу Webometrics** – за рахунок відкритості сторінок і посилань на наукові публікації НПП, що знаходяться в інституційному репозиторії;

- **SEO** – усі веб-ресурси, створені з використання wiki-рушіїв дуже швидко потрапляють в бази даних пошукових систем. Такі ресурси знаходяться в перших позиціях сторінок пошукової видачі (рис. 7);

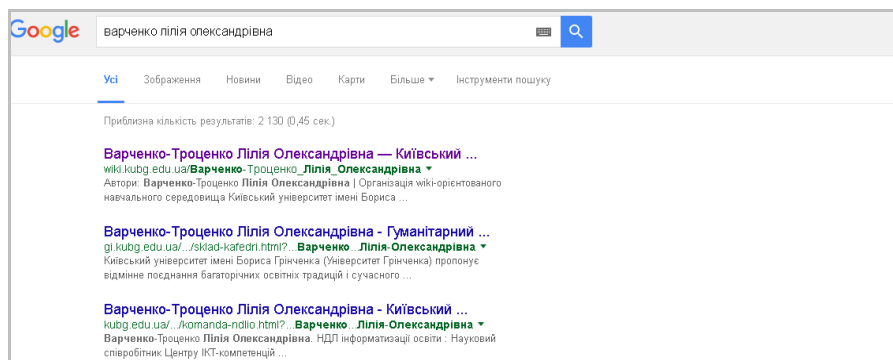

Рис. 7. Сторінка пошукової видачі Google за запитом «Варченко Лілія Олександрівна»

- **зручність відображення даних** – wiki-розмітка автоматично формує зміст сторінки на основі заголовків, тому дуже легко можна перейти до відомостей про НПП, які потрібні (рис. 8);

Зміст [сховати]	
1	ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ
1.1	ПІБ
1.2	Посада
1.3	Освіта
1.4	Професійний досвід
1.5	Місце роботи
1.6	Адреса електронної пошти
1.7	Соціальні сервіси
2	НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ
2.1	Статті у наукових виданнях
2.2	Статті у фахових виданнях
2.3	Статті у збірниках наукових праць
2.4	Статті, включені до міжнародних наукометричних баз
2.5	Підручники, навчальні посібники
2.6	Індекс цитування відкритих публікацій(дані завантажуються з профілю автора в Google Scholar)
2.7	Участь у міжнародних науково-дослідних проектах
3	ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК
3.1	Підвищення кваліфікації
3.2	Свідство про реєстрацію авторського права на твори, патенти на винахід тощо
4	ВИКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
4.1	Навчально-методичні матеріали
4.2	Список дисциплін
4.3	Розроблені електронні навчальні курси
5	ДОДАТКОВІ ДАНІ
5.1	Відгуки колег

Рис. 8. Автоматично сформований зміст сторінки портфоліо НПП на Вікі-порталі

- **можливість коментування е-портфоліо** – кожна стаття має сторінку обговорення, що дозволяє користувачам не тільки переглядати, а й коментувати сторінки з портфоліо, що сприяє відкритості і прозорості;
- **легкість формування структури університету** – використовуючи категорії, формуються сторінки кафедр, НДЛ, інститутів та інших структурних підрозділів, на яких відображаються підкатегорії або посилання на сторінки НПП (рис. 9).

Категорія: Портфоліо викладача/Інститут людини/Кафедра анатомії і фізіології людини

Кафедра анатомії та вікової фізіології заснована в Київському міському педагогічному університеті імені Б.Д. Грінченка в березні 2003 року. З 2010 року перейменована на Кафедру анатомії та фізіології людини при Інституті психології та соціальної педагогіки (з 2013 року при Інституті людини) Київського університету імені Бориса Грінченка.

Кафедра анатомії та фізіології людини є загальноуніверситетською кафедрою.

Загальна кількість членів кафедри – 12:

- Кандидатів наук – 6
- Доцентів – 4
- Старших викладачів – 1
- Викладачів – 2
- Асистентів – 1
- Дайабрантів – 2

Ускі викладачів кафедри об'єднують:

- прагнення до поліпшення якості викладання;
- творчий підхід до удосконалення змісту дисциплін природного циклу;
- пошуку ефективних освітніх технологій;
- професійній оптимізм.

Посилання

[Сайт кафедри анатомії та фізіології людини](#)
[Навчально-методична діяльність кафедри](#)
[Наукова робота кафедри](#)
[Події кафедри](#)

Сторінки в категорії «Портфоліо викладача/Інститут людини/Кафедра анатомії і фізіології людини»

Показано 11 сторінок цієї категорії (з 11).

К	Н	Т
• Кобеньок Георгій Васильович	• Невадомська Світлана Олександрівна	• Тихлик Олена Володимирівна
Л	О	• Турчик Андрій Васильович
• Лехолетова Марина Миколаївна	• Омері Ірина Дмитрівна	Я
М	П	• Яценко Світлана Петрівна
• Маруненко Ірина Михайлівна	• Петренко Олександр Олександрович	
• Мойсак Олександр Данилович	• Полковенко Ольга Володимирівна	

Категорії: Портфоліо викладача/Інститут людини/Кафедри | Інститут людини

Головна | Інститут людини | Інститут мистецтв | Інститут суспільства | Гуманітарний інститут | Педагогічний інститут | Університетський коледж | Лабораторії | Ректорат

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут людини

Посилання

[сайт Інституту людини](#)

[Головна](#) | [Директорат](#) | [Підрозділи](#) | [Кафедри](#)

Інститут людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Інститут створено у січні 2008 року на базі факультету психології та соціальної роботи. Перша назва Інституту - Інститут психології та соціальної педагогіки. Рішенням Вченої ради Київського університету імені Бориса Грінченка від 28 серпня 2013 року його перейменовано на Інститут людини.

Інститут здійснює підготовку фахівців за напрямками денної та заочної форми навчання за освітньо-кваліфікаційними рівнями (ОКР):

Денна:	Заочна:
«БАКАЛАВР» — психологія; практична психологія; соціальна педагогіка; соціальна робота; корекційна освіта (логопедія).	«БАКАЛАВР» — практична психологія; соціальна педагогіка.
«СПЕЦІАЛІСТ», «МАГІСТР» — практична психологія; соціальна педагогіка.	«СПЕЦІАЛІСТ» — практична психологія; соціальна педагогіка.
«МАГІСТР» - психологія.	«МАГІСТР» — практична психологія; соціальна педагогіка.
	<i>Друга вища освіта (заочна форма навчання):</i>
	«СПЕЦІАЛІСТ» - практична психологія.

У структурі Інституту функціонують такі кафедри:

- загальної, вікової та педагогічної психології (завідувач: доктор психологічних наук, професор Сергєнкова О.П.);
- соціальної педагогіки та корекційної освіти (завідувач: кандидат педагогічних наук, професор Веретенко Т.Г.);
- практичної психології (завідувач: доктор психологічних наук, професор Лозова О.М.);
- анатомії і фізіології людини (завідувач: кандидат біологічних наук, доцент Маруненко І.М.);
- спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти (завідувач: кандидат педагогічних наук, доцент Мартинчук О.В.).

Рис. 9. Сторінки е-портфоліо на Вікі-порталі.

Система е-портфоліо дозволяє автоматичного згенерувати сторінку НПП на Вікі-порталі (рис. 10) з можливістю самостійного додавання додаткових відомостей, що не входять в основну структуру портфоліо (сформовані на основі вікі-розмітки).

Wiki-додаткове

Тут ви можете розмістити додатковий код для вікі, що буде дописано у кінець вашого портфоліо на вікі-сторінці.

Зверніть увагу, що після внесення коду ви маєте оновити вашу персональну вікі-сторінку, через форму входу нижче.

==Відгук колеги==
 Професорка з великої дітери завжди усміхнена та оптимістична особистість
 --[Користувач:НаталіяМазур|Наталія, старший викладач кафедри інформаційних технологій та математичних дисциплін]

ЗБЕРЕГТИ

Оновити ваше портфоліо на Вікі

[ОНОВИТИ СТОРІНКУ НА ВІКІ](#)

Рис. 10. Генерування сторінки портфоліо на Вікі-порталі

Після генерування такої сторінки НПП має можливість перейти за посиланням для перегляду власної сторінки (рис.11).

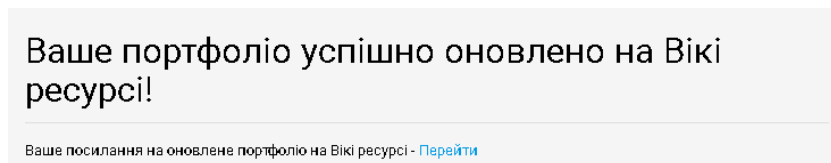

Рис. 11. Перехід до власної сторінки на Вікі-порталі

Після заповнення електронного портфоліо формуються рейтинги НПП (рис. 12). Підрахунок балів відбувається відносно заданих правил рахування за формулою з урахуванням вагових коефіцієнтів, список і значення може змінюватися користувачем, що має права адміністратора. Вхідні дані завантажуються з локальної бази даних е-портфоліо відповідно до користувача, що викликає виконання «оновлення балів». Передбачена можливість оновлення балів за певний період, наприклад рік.

ПІБ	Відділ	Інститут	Вчене звання	Науково-дослідна діяльність	Професійний розвиток	Викладацька діяльність	Разом
Мартиненко Світлана Миколаївна	Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін	Педагогічний інститут	професор	32	12	28	72
Морзе Наталія Вікторівна	Проректор	Ректорат	професор	36	14	18	68
Гріньова Ольга Михайлівна	Кафедра педагогіки та психології	Педагогічний інститут	доцент	26	8	32	66
Буйницька Оксана Петрівна	НДЛ інформатизації освіти	Лабораторії	доцент	36	8	20	64
Редько Сергій Іванович	Кафедра управління	Інститут суспільства	доцент	32	10	20	62
Огнев'юк Віктор Олександрович	Ректор	Ректорат	професор	36	8	18	62

Рис. 12. Сторінка відображення рейтингу НПП

Система відображає таблицю з частковою (вибірковою – вибір потрібних полів можна налаштувати) кількістю полів, включаючи ПІБ, відділ, інститут, вчене звання і автоматично нараховані за відповідними розрахунками бали за: науково-дослідну діяльність, професійний розвиток, викладацьку діяльність і бали разом тощо.

Існує можливість фільтрування даних (окремо і послідовно, за кількома полями одночасно) – топ співробітників, фільтрація за відділом, фільтрація за інститутом, фільтрація за вченим званням – для перегляду, списків викладачів відповідно обраного вченого звання. Можливість відображення списку співробітників, що мають кількість

балів за наукову діяльність, що перевищує затверджену норму. Детальну інформацію можна переглянути при експорті таблиці до Excel, при цьому таблиця містить посилання для перегляду конкретних даних з кожного показника е-портфоліо, наприклад, списку публікацій, назву проектів, сертифікат про підвищення кваліфікацію, наказ про результати участі студентів, якими керував користувач, у олімпіадах тощо (рис.13).

id	ПІБ	Відділ	Інститут	Вчене звання	Науково-дослідна діяльність	Професійний розвиток	Викладацька діяльність	Разом
21	Варченко-Троценко Лілія Олександрівна	НДЛ інформатизації освіти	Лабораторії	-	34	8	20	62
	Прізвище, ім'я, по-батькові користувача	Відділ, де працює користувач	Департамент, до якого відноситься користувач	Вчене звання користувача	Бали користувача, що порашовані на основі коефіцієнтів за розділ науково-дослідної діяльності.	Бали користувача, що порашовані на основі коефіцієнтів за розділ Професійного розвитку	Бали користувача, що порашовані на основі коефіцієнтів за розділ Викладацької діяльності	Сумарно

Рис. 13. Структура відображеної таблиці даних

Представимо основні етапи впровадження системи е-портфоліо в Київському університеті імені Бориса Грінченка (рис.14).

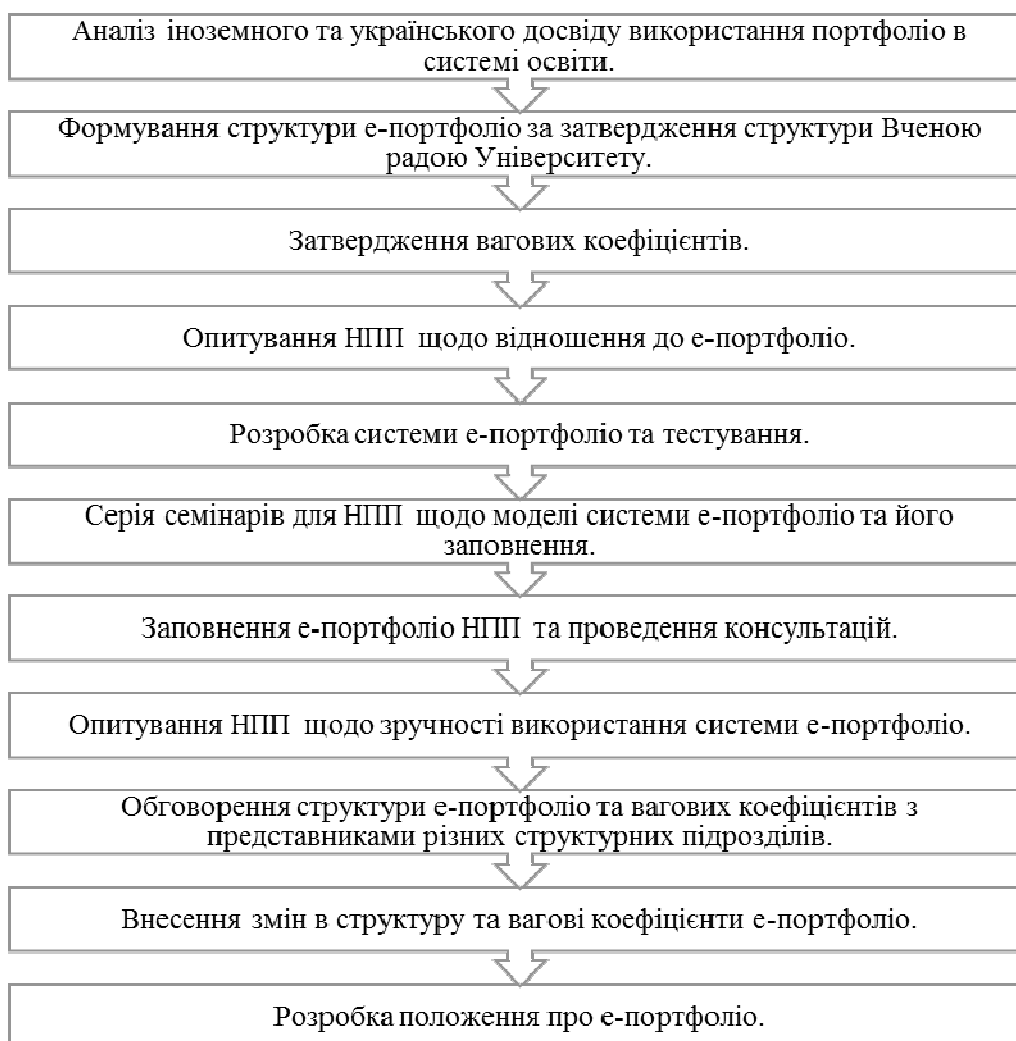

Рис. 14. Етапи впровадження системи е-портфоліо

Опитування НПП на початку впровадження системи е-портфоліо показали, що більшість викладачів вмотивовані до використання е-портфоліо для відображення своєї освітньої діяльності (рис. 15).

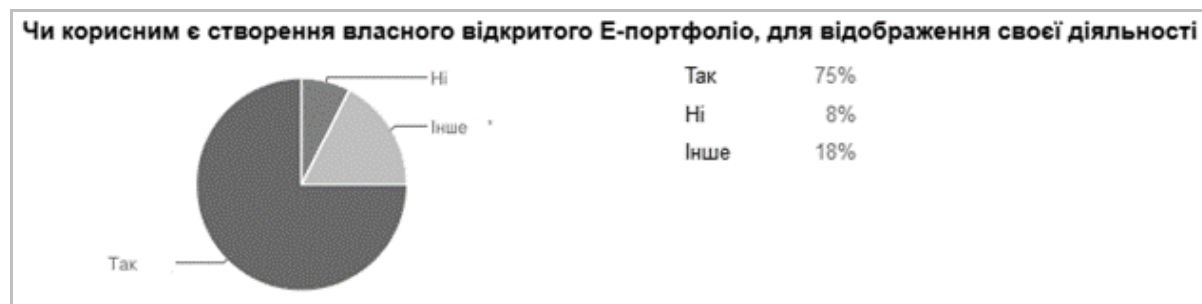

Рис. 15. Відповіді НПП на запитання про користь е-портфоліо

Також викладачі визначали переваги використання е-портфоліо (рис. 16):

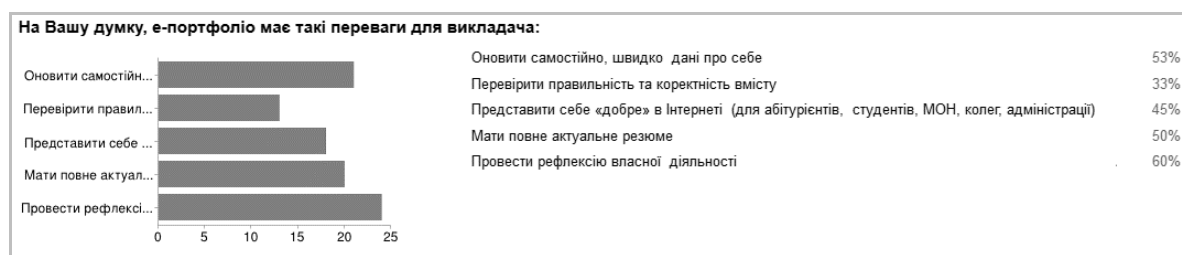

Рис. 16. Відповіді НПП на запитання про переваги е-портфоліо

Були оцінені думки працівників щодо перспектив застосування рейтингової системи «Е-портфоліо». Більшість з них вважають (67.4%), що рейтинг «Е-портфоліо» сприятиме науковій і педагогічній активності (рис.17).

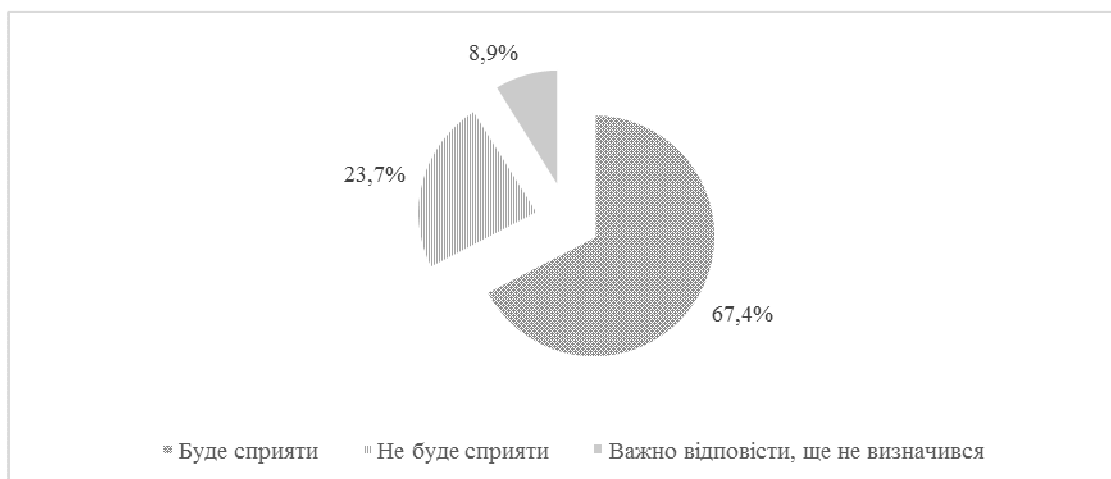

Рис. 17. Відповіді НПП на запитання про сприяння е-портфоліо зростанню наукової і педагогічної активності

У результаті соціологічного обстеження були виявлені деякі проблемні моменти, що виникали у респондентів при заповненні або спробі заповнення «Е-портфоліо».

Щодо потреби у додатковій інформації з заповнення «Е-портфоліо», більше половини співробітників Університету (51%) висловились, що такої потреби немає (рис.18).

Рис. 18. Відповіді НПП на запитання «Чи є потреба у проведенні додаткової інформаційної роботи щодо особливостей заповнення «Е-портфоліо»»

Для всіх університетських підрозділів вагомим стимулом заповнення е-портфоліо є «підвищення рейтингу власного структурного підрозділу», «підвищення рівня професійного визнання серед колег» та «можливість отримання об'єктивної оцінки власних наукових досягнень».

Також представникам кожного з підрозділів було запропоновано додати свої пропозиції до структури вагових коефіцієнтів е-портфоліо – для цього було використано спільні таблиці для різних груп експертів: ректорат, професори, доценти, активні викладачі, завідувачі НДЛ тощо.

Після спільного обговорення дані проаналізовані з використанням методу експертних оцінок і внесені зміни для подальшого формування положення про використання системи е-портфоліо.

5. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Використання вікі-технології забезпечує відкритість і прозорість результатів діяльності викладача, кожного структурного підрозділу й університету в цілому. Е-портфоліо на Вікі-порталі університету слід розглядати узагальненням використання в університеті різних складових електронного освітнього середовища, зокрема, статистику створення і використання викладачами електронних навчальних курсів, систему опитування студентів щодо якості навчання кожним викладачем з кожної дисципліни, наповненість інституційного репозиторію науковими і методичними публікаціями, відповідними реєстрами щодо підготовки викладачами переможців олімпіад, участі в міжнародних наукових і дослідницьких проектах тощо.

Отже, е-портфоліо НПП є одним із показників якості освіти у ВНЗ.. Мотивацією для заповнення е-портфоліо кожним викладачем є рейтинг в університеті, який враховує за певними ваговими коефіцієнтами всі види діяльності викладача й має моральні і матеріальні наслідки. До показників е-портфоліо мають входити ті, які є пріоритетними для розвитку університету в певний час і враховуються різними рейтингами, зокрема світовими і всеукраїнськими.

Подальшими перспективами дослідження є розроблення структури і вагових коефіцієнтів системи е-портфоліо студента для формування загальних рейтингів, так як

відповідно Закону України "Про вищу освіту» – академічну стипендію мають отримувати студенти, які згідно з рейтингом, складеним у вищому навчальному закладі, за результатами семестрового контролю, здобули найкращі результати навчання [10].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Anderson, R. S., & DeMeulle, L. (1998). Portfolio use in twenty-four teacher education programs. *Teacher Education Quarterly*, 25(1), 23–32.
2. Castle, S., Groth, L., Moyer, P. S., & Burns, S. (2006). Course-based performance assessments. In S. Castle & B. D. Shaklee (Eds.), *Assessing teacher performance: Performance-based assessment in teacher education* (pp. 49–92). Lanham, MD: Rowman and Littlefield.
3. Certificates of Distinction and Excellence. [Electronic resource]. Access: <http://bokcenter.harvard.edu/certificates-excellence>.
4. Chung, R. R., & Whittaker, A. K. (2007, April). Preservice candidates' readiness for portfolio assessment: The influence of formative features of implementation. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago.
5. Junker, B., Weisberg, Y., Matsumara, L. C., Crosson, A., Kim Wolf, M., Levison, A., et al. (2006). Overview of the instructional quality assessment. Los Angeles: Center for the Study of Evaluation, National Center for Research on Evaluation, Standards, and Student Testing.
6. Q Consultations. [Electronic resource]. Access: <http://bokcenter.harvard.edu/q-consultations>.
7. The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg>.
8. Вікторов В. Основні критерії та показники якості освіти [Текст] / В. Вікторов // Вища освіта України. – 2006. – № 1. – С. 54–58.
9. Загородній А. Європейська система забезпечення якості вищої освіти [Текст] / А. Загородній // Вища школа. – 2006. – № 4. – С. 15–22.
10. Закон України про вищу освіту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
11. Закон України про наукову і науково-технічну діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
12. Кузьменчук І.В . Портфоліо як індивідуальна траєкторія підвищення кваліфікації педагога [Текст] / І. В. Кузьменчук // Педагогічний альманах. – 2010. – № 6.
13. Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua>.
14. Калінічева Г. І. Імплементція європейської системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: досвід і перспективи [Текст] / Г. І. Калінічева // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наукових праць. – 2009. – № 2. – С. 66–70.
15. Кириченко В.А. Портфоліо вчителя – як узагальнення і систематизація його педагогічних досягнень [Електронний ресурс] / В.А. Кириченко // Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. – 2013. — №3. – Режим доступу : http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip13.html
16. Консолідований рейтинг вузів України 2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/vnz/rating/25712>.
17. Морзе Н. В. Електронне портфоліо як інструмент вимірювання результатів діяльності викладача сучасного ВНЗ [Текст] / Н. В. Морзе, Л. О. Варченко-Троценко // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2014. – № 53. – С. 36–41.
18. Морзе Н. В. Використання wiki-технології для організації навчального середовища сучасного університету [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, Л. О. Варченко-Троценко // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету – 2015. – № 1. – С. 115-125. – Режим доступу: <http://openedu.kubg.edu.ua>.
19. Портфоліо Людмили Рождественської [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/portfooliolvr>.
20. Портфоліо Піта Комерса. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pkommers.wix.com/piet-kommers>.
21. Портфоліо Юрія Пероганича [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Користувач:Perohanych>.
22. Рейтинг Webometrics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine%20>.

23. Рейтинг в НУБіП України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nubip.edu.ua/node/12>.
24. Рейтинг університетів за показниками Scopus 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/rating/51053/>.
25. Рейтинг університетів України III, IV рівнів акредитації «Топ-200 Україна». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=4068>.
26. Рішення наукової ради Сумського державного університету від 22 травня 2014 року з питання «Вплив наукових показників на позиції університету у міжнародних та національних рейтингах». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sumdu.edu.ua/ukr/component/content/article/129-scientific/council/decision/5071-22-travnya-2014-r.html>.

Матеріал надійшов до редакції 19.04.2016 р.

Э-ПОРТФОЛИО КАК ИНСТРУМЕНТ ОТКРЫТОСТИ И ПРОЗРАЧНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОВРЕМЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

Морзе Наталия Викторовна

профессор, член-корреспондент НАПН Украины,
проректор по информатизации учебно-научной и управленческой деятельности
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев, Украина
n.morze@kubg.edu.ua

Варченко-Троценко Лилия Александровна

научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории информатизации образования
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев, Украина
l.varchenko@kubg.edu.ua

Аннотация. Одним из показателей качества высшего образования является открытость и прозрачность результатов всех видов деятельности университета, в частности результатов учебно-научной работы каждого преподавателя. Поэтому современная электронная образовательная среда университета должна предусматривать открытую децентрализованную составляющую, содержащую собственную веб-страницу каждого участника образовательного процесса с качественными и количественными показателями их образовательной деятельности – э-портфолио. К показателям э-портфолио должны входить те, которые являются приоритетными для развития университета и соответствуют показателям ведущих мировых и государственных рейтингов вузов. Существуют различные пути создания и заполнения электронного портфолио научно-педагогических работников. Одним из них, который применяется в Киевском университете имени Бориса Гринченко, является использование wiki-технологии, обеспечивающей открытость и прозрачность результатов деятельности преподавателя, каждого структурного подразделения и университета в целом

Ключевые слова: э-портфолио; электронная открытая среда университета; репозиторий, Вики-портал; wiki-технология; рейтинг.

E-PORTFOLIO AS A TOOL OF TRANSPARENCY AND OPENNESS OF MODERN EDUCATION UNIVERSITY

Natalia V. Morze

doctor of pedagogic science, professor, corresponding member NAES of Ukraine,
Vice-Rector for Informatization of Teaching, Scientific and Managing Activity
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine
n.morze@kubg.edu.ua

Liliia O. Varchenko-Trotsenko

Researcher of IT in Education Laboratory
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine
l.varchenko@kubg.edu.ua

Abstract. The most effective higher education quality indicators are openness and transparency of all the University activities results, including the results of educational and scientific work of every teacher and student. That is why modern electronic university learning environment should provide open decentralizing component that would contain a webpage with every educational process participants' qualitative and quantitative indicators of educational activity – an e-portfolio. Indicators of a portfolio should include those of a priority for university development at a certain time and be taken into account on different ratings, including international and Ukrainian. There are different ways of creating and filling an e-portfolio. One of them is the Wiki-technology use that ensures openness and transparency of the performance of the teacher, each structural unit and the university as a whole, used at Borys Grinchenko Kyiv University.

Keywords: e-portfolio; electronic educational environment of the university; repository, Wiki-portal; wiki-technology; rating.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Anderson, R. S., & DeMeulle, L. (1998). Portfolio use in twenty-four teacher education programs. *Teacher Education Quarterly*, 25 (1), 23-32. (in English).
2. Castle, S., Groth, L., Moyer, P. S., & Burns, S. (2006). Course-based performance assessments. In S. Castle & B. D. Shaklee (Eds.), *Assessing teacher performance: Performance-based assessment in teacher education* (pp. 49-92). Lanham, MD: Rowman and Littlefield. (in English).
3. Certificates of Distinction and Excellence. [online]. – Available from: <http://bokcenter.harvard.edu/certificates-excellence>. (in English).
4. Chung, R. R., & Whittaker, A. K. (2007, April). Preservice candidates' readiness for portfolio assessment: The influence of formative features of implementation. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago. (in English).
5. Junker, B., Weisberg, Y., Matsumara, L. C., Crosson, A., Kim Wolf, M., Levison, A., et al. (2006). Overview of the instructional quality assessment. Los Angeles: Center for the Study of Evaluation, National Center for Research on Evaluation, Standards, and Student Testing. (in English).
6. Q Consultations. [Electronic resource]. Access: <http://bokcenter.harvard.edu/q-consultations>.
7. The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area - ESG [electronic resource]. Access: <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg>. (in English).
8. Vladimir Viktorov main criteria and quality education [Text] / V. Viktorov // Higher education Ukraine. – 2006. – № 1. – P. 54-58. (in Ukrainian).
9. Zagorodny A. European system of quality assurance [Text] / A. Zagorodny // High School. – 2006. – № 4. – P. 15-22. (in Ukrainian).
10. Law of Ukraine on higher education. [online] – Available from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (in Ukrainian).
11. Law of Ukraine on scientific and technical activities. "[online]. – Available from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>. (in Ukrainian).
12. Kuzmenchuk IV Portfolio as an individual trajectory of teacher training [Text] / IV Kuzmenchuk // Teaching almanac. – 2010. – № 6. (in Ukrainian).
13. Institutional Repository Borys Grinchenko Kyiv University. [online]. – Available from: <http://elibrary.kubg.edu.ua>. (in Ukrainian).
14. Kalinicheva GI implementation of the European quality assurance system for higher education in Ukraine: experience and prospects [Text] / GI Kalinicheva // Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Collected Works. - 2009. - № 2. - P. 66-70. (in Ukrainian).
15. Kirichenko VA Teacher Portfolio - a generalization and systematization of its educational achievements [online] / VA Kirichenko // Electronic Scientific works Zaporizhzhya Regional Institute of Postgraduate Education. – 2013. – №3. Available from: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip13.html (in Ukrainian).
16. Consolidated ranking universities in Ukraine in 2015. [online]. – Available from: <http://osvita.ua/vnz/rating/25712>. (in Ukrainian).
17. Morse NV Electronic portfolios as a tool for measuring the performance of a modern university teacher [Text] / NV Morse, LA Varchenko-Trotsenko // Information and information technology in schools. – 2014. – № 53. – P. 36-41. (in Ukrainian).
18. Morse NV Use of wiki-technology to the educational environment of the modern university [online] / NV Morse, LA Varchenko-Trotsenko // Open educational environment is a modern university – 2015.– № 1. – P. 115-125. – Available from: <http://openedu.kubg.edu.ua>.

19. Portfolio Lyudmila Rozhdyestvenskoyi [online]. – Available from: <https://sites.google.com/site/portfooliolvr>. (in Ukrainian).
20. Portfolio Pete Commerce. [online]. – Available from: <http://pkommers.wix.com/piet-kommers>. (in Ukrainian).
21. Portfolio Yuri Perohanych [online]. – Available from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Користувач:Perohanych>. (in Ukrainian).
22. Rating Webometrics [online]. – Available from: <http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine%20>. (in Ukrainian).
23. NUBiP rating in Ukraine. [online]. – Available from: <http://nubip.edu.ua/node/12>. (in Ukrainian).
24. Rating universities in terms of Scopus 2016. [online]. – Available from: <http://osvita.ua/vnz/rating/51053/>. (in Ukrainian).
25. Rating universities in Ukraine III, IV accreditation "Top 200 Ukraine". [online]. – Available from: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=4068>. (in Ukrainian).
26. The decision of the Scientific Council SSU of 22 May 2014 on "The impact of scientific indicators on the position of the university in national and international rankings." [Electronic resource] –. Access mode: <http://sumdu.edu.ua/ukr/component/content/article/129-scientific/council/decision/5071-22-travnya-2014-r.html>.

Conflict of interest. The author has declared no conflict of interest.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.